

Tietoja Ikaalisten Kalevalaisten Naisten toiminnasta vuosilta 1958 – 1978

On kulunut 20 vuotta Ikaalisten Kalevalaiset Naiset ry:n perustamisesta. Yhdistyksen perustava kokous pidettiin Ikaalisten kauppalassa maisteri Katri Virran luona 26. p:nä helmikuuta 1958. Ikaalisten Kalevalaiset Naiset on yksi valtakunnallisesta Kalevalaisten Naisten Liiton 40:stä jäsenyhdistyksestä, joita on eri puolilla maata, pohjoisimmat Kemijärvellä ja Sodankylässä.

Alkususäyksen yhdistyksen perustamiselle antoi rouva Irma Hellemaa Helsingin Kalevalaisista Naisista. Hänen lämmin kiinnostuksensa kalevalaiseen aatteeseen sai hänet tuomaan sen entiselle kotiseudulleen.

Yhdistyksen tarkoituksena on suomalaiskansallisen kulttuurin vaaliminen, kalevalaisen hengen elvyttäminen ja kehittäminen, pitäen perustana sitä korkeata suomalaista sivistystä, josta Kalevala ja muu kansanperintemme sekä muinaislöydöt ovat todisteena.

Perustajajäsenet ovat Katri Virta, Helvi Wegelius, Helvi Kauppila, Rauha Kalli, Maija Paavilainen, Anni Eränen, Greta Hallia, Tyyne Koivula, Maija Lähteenmäki ja Margit Saurio.

Toiminnasta

Jäseniä on Ikaalisten Kalevalaiset Naiset ry:ssä ollut 50-60 henkeä. Pääasiana on aatteellinen toiminta. Toiminnan runkona ovat olleet vuosikokoukset ja johtokunnan kokoukset. Joka vuosi on järjestetty pari sisariltaa ja ”pikkujoulu”. Niissä on ollut tarjoilun ohella Kalevala-aiheista ohjelmaa, runoa ja laulua. Keväällä 1958 yhdistys piti **Kotiseutujuhlan**, jossa oli seuraava ohjelma: Alkusoitto – Helvi Terti, Tervehdyspuhe – Katri Virta, Runo – Aino Yli-Arvela, Kuorolaulua – Ikaalisten Sekakuoro, Tanhuja – Yhteiskoulun tytöt, Kanteleensoittoa – Heinivahot, Juhlapuhe – Hilja-Maria Niku, Yhteislaulu. Hankittiin painetut ohjelmat, joita myytiin etukäteen. Kotiseutujuhla tuotti voittoa 9.920 mk.

Vuonna 1960 keväällä pidettiin **Omalla Tuvalla pukuesittely**. Siellä oli ohjelmana lausuntaa, lasten leikkiä, elokuva: Ikaalisten kirkkovenematka , kansallispuukujen ja vanhojen pukujen esittely. Tarjottiin kahvia, simaa ja piirakoita.

Vuonna 1962 pidettiin **Kekrijuhla**, jossa esiintyjinä olivat mm. lehtori Naemi Levas ja taiteilija Sanelma Halonen. Ensinmainittu esitelmöi kekrin vietosta eri aikakausina.

Vuonna 1961 järjestettiin ensimmäinen **vanhojen käsitöiden näyttely** Omalla Tuvalla. Siellä oli esillä noin sata työtä: ryijyjä, täkänöitä, kuvapeittoja, ristipistotöitä, valko-ompelua, tyllitöitä, helmikirjontaa, villa- ja pellavakudonnaisia sekä esi-isiemme taloudessa käyttämiä puutöitä. Juhlapuheen piti maisteri Sylvi Kauhanen ja hän myös esitteli näyttelyyn. **Yhdistys oli uudistanut Ikaalisten vanhan, unhoon jääneen kansallispuvun** ja tässä tilaisuudessa kuvaamataidonopettaja Hilja Valanne esitteli ensimmäisen kerran uusitun kansallispuvun. Puvun tykkimyssyyn ostettiin pitsinmalli naapuripitäjästä ja omalla paikkakunnalla nylplätettiin pitsi. Tätä kansallispuukua valmistetaan ja myydään jatkuvasti.

Toinen vanhojen käsitöiden näyttely järjestettiin Ikaalisten Kauppaoppilaitoksella vuonna 1975. Näytteillä oli kolmattasataa käsityötä, joista vanhimmat olivat 200 vuoden takaa. Aikaisempi näyttely tuotti tuloa 10.000 mk, jälkimmäiseen saatiin Turun ja Porin läänin Taidetoimikunnalta 900 mk:n apuraha.

Ikaalisten kansallispuke kiinnosti myös toisia kalevalaisia naisia. Niinpä Hilja Valanne ja Ikaalisten Kalevalaiset Naiset esittelivät Ikaalisten uusitun vanhan kansallispuvun Porin Kalevalaisten Naisten järjestämässä Kalevalajuhlissa Porin Kauppaoppilaitoksella 3.3.1963.

Perinteellisessä **Kotiseutujuhlassa 2.5.1965** Hilja Valanne esitteli suunnittelemansa kaksi Ikaalisten raanua. Hän kertoi, että Ikaalisten Kalevalaiset Naiset ovat halunneet luoda jotakin uutta vanhalle kansanomaiselle pohjalle ja näin ovat syntyneet raanut Suvi ja Ehtoo. Raanuista tuli hyvin kysyttyjä, niitä myytiin vuosina 1965-69 yli 270 kappaletta. Ne olivat suosittuja matkamuistoina sekä hää- ym. lahjoina. Vuodesta 1975 alkaen on kudottu vain Suvi-raanua kolmea eri kokoa. Mm. Ikaalisten kaupunki käyttää raanua lahjatarkoituksiin.

Vuonna 1966 järjesti yhdistys yhdessä Ikaalisten kunnan Kansalaisopiston kanssa **"Kotien taidetta" -näyttelyn**. Samana vuonna otettiin osaa kunnan nuorisolautakunnan järjestämille nuorisomessuille, jossa yhdistys toi näytteille Ikaalisten kansallispuvun ohella Ikaalisten raanun. Messuilla oli vielä nähtävänä ekonomi Sylvia Sarparannan esittelemänä Kalevalakoru-kokoelma.

Vanhoja paikkakunnan pukuja on esitelty mm. "Ikaalisten päivä" –juhlassa 1964. Erityisesti vanhoja hääpukuja esiteltiin Kauppaoppilaitoksella vuonna 1966. Tässä tilaisuudessa yhdistyksen puheenjohtaja Helvi Kauppila samalla kertoi vanhoista seurustelu- ja kosintatavoista. Ikaalisten kansallispuke on esitelty vielä vierailtaessa kotiseutupiirissä.

Vuonna 1969 suunnitteli taiteilija Hilja Valanne edellä kerrotun kansallispuvun perusteella Helkatyöille oman kansallispuvun. Näitä yhdistys teetti 10 kappaletta. Tytöt esiintyivät niissä ensimmäisen kerran Liiton Suvijuhlilla Ikaalisissa.

Liiton Suvijuhlat vuonna 1969

Vuonna 1969 kesäkuun 28.-29. päivinä järjestettiin yhteisesti Ikaalinen Seuran kanssa Ikaalisten päivän juhlat, jotka samalla olivat Liiton 13. Suvijuhlat. Vieraita saapui toistasataa eri puolilta Suomea. Heidät majoitettiin Hotelli Ikaalisiin, Tuomarlaan, Omalle Tuvalla ja yksityiskoteihin. Ohjelmassa oli ensin tulokahvit ja ilmoittautumiset Omalla Tuvalla. Sen jälkeen kiertoajelu, jonka kohteina olivat kierros kauppalassa, Kalmaa, Vatulanharju ja päätepisteenä Tuomarla. Autoissa oli mukana oppaat. Illalla vietettiin perinteellistä sisariltaa Omalla Tuvalla. Sisarillan alussa nautittiin satakuntalainen ateria, johon kuuluivat klimppisoppa, ohraryynipuuro ja makea keitto. Ohjelman aloittivat pelimannit, tervetuloivotus – Helvi Kauppila, sitten vieraiden esittäytyminen, lausuntaa ja lehtori Anna-Kaarina Jousimiehen esitelmä muinaissuomalaisista uskomuksista. Rouva Iiris Ella lauloi ja ilta päättyi vieraiden tervehdyksiin. – Ikaalisten päivän ohjelma alkoi aamukahvilla. Jumalanpalveluksen jälkeen suoritettiin kunniakäynti ja seppeltenlasku sankarihaudalla. Päiväjuhla oli Toivolansaassa. Torvisoiton jälkeen kunnanjohtaja Eino Hirstiö puhui. Kirkkokuoro lauloi ja Maija Paavilaisen oppilaat esittivät opettajansa johdolla kuorolausuntaa. Juhlapuheen piti Hilja-Maria Niku. Ohjelman kohokohtana olivat perinteelliseen tapaan vietetyt ikaalislaiset talonpoikaishäät.

Tähän Suvijuhlaan valmisti Kalevala Koru soljen ja riipuksen. Malli näihin on Tampereen Museossa säilytettävästä Ikaalisten Luhalahdesta löytyneestä muinaisesineestä, jonka tutkijat arvelevat olleen valjasosan. Tästä soljesta ja riipuksesta tuli myyntimenestys Kalevala Korulle. Vuonna 1971 järjesti yhdistys koru- ja pukunäyttelyn ohjelmallisessa kahvikonsertissa Kauppaoppilaitoksella. Ohjelman aloittivat Ikaalisten Viulupelimannit, tervehdyssanojen jälkeen esiintyivät Helkatytöt Anneli Hakamäen johdolla. Kahvitarjoilun jälkeen alkoi koru- ja pukuesittely, jonka suoritti ekonomi Sylvia Sarparanta erittäin

mielenkiintoisesti. Puvut oli valmistettu kotivillan langasta käsin ja koneella. Pukuihin oli valittu sopivat korut Kalevala-korujen joukosta. Onnistuneessa tilaisuudessa oli yleisöä toistasataa henkeä.

Muita tapahtumia

Osallistuttiin Liiton maakunnallisille kursseille Muroleen Kalevala-kodissa Ruovedellä vuonna 1961. Kurssia johti toiminnanjohtaja Hilja-Maria Niku.

Tampereen Kalevalaiset Naiset olivat vierainamme 1962. Vastavierailun Tampereelle teimme seuraavana vuonna.

Lisäksi on ollut pari yhteislaulutilaisuutta sekä muutamia piristäviä saunailtoja. Vuosien varrella on pidetty muutamat arpajaiset. Retkiä on tehty mm. Liiton ja Tampereen yhdistyksen yhteisesti järjestämille kulttuuripäiville. Puheenjohtaja Helvi Kauppila osallistui myös Mikkelin kulttuuripäiville.

Lähes jokaisena vuotena on tehty yhteisiä teatterimatkoja. Kerran on käyty opintomatalla. Kesällä 1976 tehtiin matka Etelä-Suomeen. Tällöin poikettiin Aleksis Kiven syntymä- ja kuolinmökillä, Tuusulan Halosenniemessä, Sibeliuksen Ainolassa, Hvitträskissä sekä Iittalan ja Humpvilan lasitehtailla. – Kalevalanpäivä-juhlia on pidetty muutamia, osallistuttu paikkakunnalla pidettyihin yhteismyyjäisiin, artikkeleina kalevalakoruja, raanuja, joulukelloja, kortteja ym.

Toimintaamme juhlistaa vuosittain Helsingissä pidetyt jäsenyhdistysten yhteiset kokoukset, joihin lähetämme pari edustajaa kerrallaan. Liiton valtakunnallisiin suvijuhliin olemme myös osallistuneet.

Vuodesta 1966 on yhdistys lahjoittanut paikkakunnan yhteislukion ja kauppaoppilaitoksen parhaalle aineenkirjoittajalle kalevalakorun. Ikaalisten Kansalaisopiston oppilaskunnalle lahjoitettiin 200 mk miesten kansallispuvun liivin hankkimista varten. Kestikartanoon on lahjoitettu tuoli. Raanuja on lahjoitettu mm. Jyllin Säätiön vanhainkotiin, kunnalliskotiin, kirjastoon jne.

Helkatyö

Aikaisempina vuosina yhdistyksen johtokunnan jäsen, opettaja Maija Paavilainen harjoitti tunneilla oppilaansa esiintymään juhlissa. Hänen jäätyään eläkkeelle ja muutettuaan pois paikkakunnalta tämä toiminta kansakoulussa loppui.

Keskikoululuokilla voimistelunopettaja Anneli Hakamäki yritti ohjata tyttöjä välitunneilla mutta ajanpuutteen takia oli lopetettava. Kansakoulussa on yritetty jatkaa Maija Paavilaisen alkamaa toimintaa mutta tuloksetta.

Ikaalisten Kalevalaisten Naisten ensimmäinen puheenjohtaja oli maisteri Katri Virta (v. 1958-1961), hänen jälkeensä opettaja Helvi Wegelius (1961-1962), rouva Maija Lähteenmäki (1962-1963), hammaslääkäri Helvi Kauppila (1963- ja on edelleen). Sihteerinä on ollut rouva Margit Saurio. Rahastonhoitajina ovat olleet rouva Anni Eränen (1958-1963) ja hänen jälkeensä rouva Kirsti Inkinen (1963- ja on edelleen).

Johtokunnan jäseninä ovat olleet

Katri Virta, Helvi Wegelius, Helvi Kauppila, Rauha Kalli, Maija Paavilainen, Anni Eränen, Greta Hallia, Tyyne Koivula, Maija Lähteenmäki, Margit Saurio, Kirsti Inkinen, Ester Salmenpohja, Anja Rahnasto, Tuovi Pukkinen, Tuula Eränen ja Tuula Kihlakaski.

Ikaalisissa helmikuun 28. pñä 1978

Margit Saurio

sihteeri